

Kerem Yıldırım Şimşek

Anadolu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

keremys@anadolu.edu.tr

ORIGINAL ARTICLE

**ADAPTION OF “MEGA EVENT IMPACT SCALE”: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY
(2011 ERZURUM 25. WINTER UNIVERSIADE)**

Abstract

This study aims at carrying out validity and reliability studies and the adaption of Turkish version of the scale titled “Mega Event Impact Scale” and developed by Jie ve Yan (2010). The scale, which consists of five-point Likert scale 42 items, was administered to the local audience following 2011 Erzurum 25. Winter Universiade. The subjects of the study were 412 people (55 % male and 45 % female), who were chosen through random sampling method. Explanatory factor analysis, applied to determine construct validity of the scale, revealed a construct with 36 items and 8 factors. The internal consistency reliability coefficient for the whole study was found 0.917. The findings showed that internal consistency reliability of factor items had an item / total correlation coefficient ranging between 0.50 and 0.85. The results were discussed in terms of the validity and reliability of the Turkish version of the scale.

Key Words: Mega Evet Impact, Validity, Reability, Sport Organization

**MEGA ORGANİZASYON ETKİSİ ÖLÇEĞİ’NİN UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK
ÇALIŞMASI (2011 ERZURUM 25. DÜNYA ÜNİVERSİTELERARASI KIŞ OYUNLARI)**

Özet

Bu araştırmada, Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega organizasyon Etkisi (Mega Event Impact Scale) adlı ölçeğin 2011 Erzurum 25. Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının yerel seyircileri üzerinde uygulanarak Türkçe’ye uyarlanması ve geçerlik, güvenilirlik çalışmalarının yapılması amaçlanmıştır. Ölçek 42 maddeli 5’li likert tipi ölçektir. Belirlenen evrenin içerisinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen (%55) erkek, (%45) kadın olmak üzere toplam 412 katılımcı üzerinde çalışılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini saptamak için yapılan açıklayıcı faktör analizi, 8 faktörlü ve 36 maddeli yapı ortaya koymuştur. Ölçeğin bütünü için hesaplanan iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.917’dir. Bulgular, faktör maddelerinin iç tutarlık güvenirliliğinin 0.50 ile 0.85 arasında değişen madde-toplam korelasyon katsayısına sahip olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, ölçek Türkçe formunun geçerliği ve güvenirliliği bakımından tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: : Mega Organizasyon Etkisi, Geçerlik, Güvenirlilik, Spor Organizasyonu

GİRİŞ

Spor kendisi dışındaki diğer alanlarla münasebeti suretiyle oluşan bütünü, etkileyen ve etkilenen bir parçasıdır. Serbest piyasa ekonomisi ve uluslar arası rekabet koşullarının hakim kılındığı, dünyanın tek bir pazar haline getirildiği küreselleşme sürecinde yaşananlardan spor da kendi payına düşeni alacaktır (Biçer, 1994). Günümüzde spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul görülmektedir. Ayrıca, günümüzün kitle iletişim araçları ve özellikle de medyanın etkisiyle karlı bir reklam ve tanıtım aracı haline gelen spor, bir taraftan geniş kitlelerin yoğun ilgisini çeken bir gösteri ve eğlence faaliyeti olarak tüketim sektörüne dönüşürken, diğer taraftan müteşebbisler için önemli miktarda finans hareketlerinin yaşandığı cazip bir ekonomik faaliyet alanı haline gelmektedir (Talimciler, 2002). Sanayi devriminden sonra insanların ekonomik yönden gelişmeleri, daha fazla boş zaman bulabilmeleri, büyük yarışmaların önemi, sporun eğitimdeki rolü ve insanların barışa olan özlemi sporun günlük yaşamdaki gerekliliği ve son yıllarda iletişim alanında görülen teknolojik gelişmeler, sporu başlı başına bir sanayi haline getirmiştir (Biçer, 1994, Gündoğdu ve Devecioğlu, 2008;)

Büyük bir sanayi haline dönüşen spor endüstrisinin içerisindeki en önemli faaliyetlerden biri hiç şüphesiz mega organizasyonlardır. Bu tür organizasyonlar pek çok ülkede ve destinasyonda ekonomi ve turizm olaylarının en heyecan verici ve en hızlı büyüyen örneklerinden birini oluşturmaktadır. Mega organizasyonlar önemli ekonomik, sosyal yararlar ve düzenlendiği şehri gittikçe içine alan yaygın bir medya kuşatması ile ilişkilendirilmektedir. Mega organizasyonlar bir kez düzenlenen ve genellikle ev sahibi konumundaki topluluğa hem olumlu hem de olumsuz uzun dönemli derin etkiler yaratan organizasyonlardır.

İlgili literatüre bakıldığında Ritchi (1984) herhangi bir mega organizasyon öncesinde değerlendirilmesi gereken etkilerin bir sınıflandırmasını geliştirdiğini görmekteyiz (Kulaksızoğlu, 2003). Bunlar; Ekonomi, turizm/ticari, fiziksel, sosyo-kültürel, psikolojik ve politika gibi altı etki tipi tanımladığı görülmektedir. Bu etkilerin çoğu turizm ile ilişkilidir. Jeong (1998), EXPO (Exposition)'nun etkilerine yönelik ziyaretçi algısının yedi boyutunu ortaya koymuştur. Bu boyutları, olumlu kentsel gelişim etkisi, olumlu turizm gelişim etkisi, olumsuz sosyo ekonomik etki, makro düzeyde olumlu halk ilişkileri etkisi, olumlu rekreasyonel etki ve olumsuz ekonomik-çevresel etki olarak tanımlamıştır. Bir başka

çalışmada Fredline ve Faulkner (2000), Avustralya'daki Gold Coast Indy etkiliğini ev sahibi konumundaki topluluğun reaksiyonları üzerinde çalışmıştır. Otuz altı etki ifadesini toplum yararı, kısa dönemli olumsuz etki, uluslar arası profil ve ekonomik yararlar, olumsuz ekonomik etki, olumsuz fiziksel etki ve hayatı kolaylaştırma ve tesis gelişiminin etkisi isimli altı boyut olarak özetlemiştir. Kim ve Petrick (2005) yirmi iki olumlu etki maddesinden turizm kaynaklarının gelişimi ve şehir hayatını güçlendirme, imaj artırma ve sağlamlaştırma, ekonomik yararlar, yabancı ülkelere ya da kültürlerine ilgi ve turizm altyapısının gelişimi isimli beş boyut elde etmiştir. Bunun yanı sıra, dokuz olumsuz etki maddesinden de karışıklık ve çatışmalar, olumsuz ekonomik bakış açısı ve trafik problemleri ve sıkışıklıkları isimli üç boyut elde etmiştir. Kim, Gursoy ve Lee (2006) yedi boyut belirlemiştir. Bunlar; kültürel değişimin faydaları, ekonomik yararlar, doğal kaynaklar ve kültürel gelişim, sosyal problemler, trafik sıkışıklığı ve nüfus, fiyat artışı ve inşaat maliyetleri'dir. Alan yazını içerisinde mega organizasyonların etkisi üzerine yapılan çalışmaların sonuncusu ise Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi (Mega Event Impact Scale) ölçeğidir. Ölçeğin geliştirilme çalışmaları Kim, Gursoy ve Lee (2006) ve Kim ve Petrick (2005) çalışmalarına dayanmaktadır. Ölçek, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma isimli beş olumlu boyut ve ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler ve kültürel çatışma isimli olumsuz üç boyutla birlikte toplam 42 sorudan oluşan sekiz boyutlu bir ölçektir.

Bu bilgiler ışığında çalışmanın amacı, Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen (Mega Event Impact) ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve Türk toplumu için geçerliğini ve güvenilirliğini test etmektir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli ve betimsel istatistik modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu, var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır (Karasar 2005;

Özmen, 2000).

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2011 Erzurum 25. Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarına katılan yerel seyirciler oluşturmaktadır. Çalışma evreninin çok geniş olması ve evren içerisinde maliyet, zaman ve kontrol güçlükleri olmasından dolayı evren içerisinde örneklem belirlenmesine gereksinim duyulmuştur. Belirlenen evrenin içerisinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen (%55) 226 erkek, (%45) 186 kadın olmak üzere toplam 412 seyirci seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak ve çalışma modelini saptamak amacıyla ilgili literatür taranmıştır. Teorik temelin oluşmasından sonra verilerin toplanmasına geçilmiş ve temel teknik olarak da anket uygulaması yapılmıştır. Görüşme, inceleme, belge tarama gibi teknikler yardımcı teknikler olarak kullanılmıştır. İncelemeler sonucunda, verileri toplamak amacıyla Türk halkının mega organizasyonların etkileri ile ilgili görüşlerini belirlemek ve organizasyonların ev sahibi ülkeye ya da şehre ne gibi olumlu ve olumsuz katkılar sağladığını belirlemek amacı ile Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi (Mega Event Impact Scale) ölçeği kullanılmıştır. Mega Organizasyon Etkisi ölçeği, şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, turizm altyapısının gelişimi, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma isimli beş olumlu boyut ve ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler ve kültürel çatışma isimli olumsuz üç boyutla birlikte toplam 42 sorudan oluşan sekiz boyutlu bir ölçektir.

Tablo 1: Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Boyutları

Boyutlar	Maddeler	Madde Sayısı
Şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma	1,4,9,12,16,20	6
Turizm altyapısının gelişimi	2,5,8,11,14,17	6
Ekonomik yararlar	3,7,10,13,16,19,22,25	8
Kültürel değişim	6,15,18,21	4
Çevresel ve kültürel koruma	23,27,31	3
Ekonomik maliyetler	24,26,,28,32,34	5
Sosyal ve çevresel problemler	25,29,33,37,41	7
Kültürel çatışma	27,30,42	3
Toplam		42

Tablo 1'den görüldüğü gibi sekiz boyutlu özgün ölçek, cümle formatında yazılmış toplam 42 maddeden oluşmuştur. Ölçekteki maddelerin derecelendirilmesi beşli Likert formunda; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum (3) Ne Katılıyorum/Ne Katılmıyorum (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum biçiminde düzenlenmiştir.

Verilerin Analizi

Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin yerel seyirci grubuna uygulanması ile elde edilen veriler, SPSS 18.0 versiyonu ile analiz edilmiştir. Ölçek uyarlama aşamasında dil eşdeğerlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği belirlemek için açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliğini pearson korelasyon katsayısı, iç tutarlık güvenilirliği ise Cronbach alfa katsayısı ve madde-toplam korelasyonu ile incelenmiştir.

Literatürde ölçeğin geçerlik çalışmalarında açıklayıcı faktör analizi gibi çok değişkenli analizlerin yapılabilmesi için ulaşılabilecek örneklem büyüklüğü konusunda farklı ölçütler ve görüşler ortaya çıkmaktadır (Osborne ve Costello 2010; Sapsas 2004; Preacher ve MacCallum 2002; Tavşancıl 2002; Hatcher 1994) Örneğin Sapsas (2004), minimum

örneklem büyüklüğünün 100 ile 250 arasında olması gerektiğini belirtmiştir. Buna göre, bu araştırmada 412 olan örneklem sayısı yeterli bulunmuştur.

BULGULAR

Dil Eşdeğerlik Çalışması

Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Türkçe çevirisi ile İngilizce orijinali arasındaki dil eşdeğerliğinin sağlanması ve Türk toplumuna uyarlanması amacıyla araştırmacı ve iki İngilizce Dil Uzmanı tarafından birbirinden bağımsız olarak İngilizce'den Türkçe'ye çevirisi yapılmıştır. Ölçek maddelerinde en uygun ifadeler seçildikten sonra, daha önce ölçeğin İngilizce orijinalini görmeyen, her iki dili ve kültürü de iyi bilen, ana dili Türkçe olan, iki dil uzmanı tarafından ölçeğin Türkçe'den İngilizce'ye geri çevirisi yapılmış ve her iki çeviri İngilizce orijinali ile karşılaştırılarak son haline getirilmiştir (Can ve Diğerleri 2000); Eser 2006; Bek ve Diğerleri 2009). Daha sonra Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği, kapsam geçerliği yönünden değerlendirilmesi için uzman görüşüne sunulmuştur. Bunun için, Beden Eğitimi ve Spor alanında uzman 2 kişinin önerileri alınmıştır (Öksüz ve Malhan 2005). Uzman görüşlerinin sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi için kapsam geçerliği indeksi (KGI) kullanılmıştır.

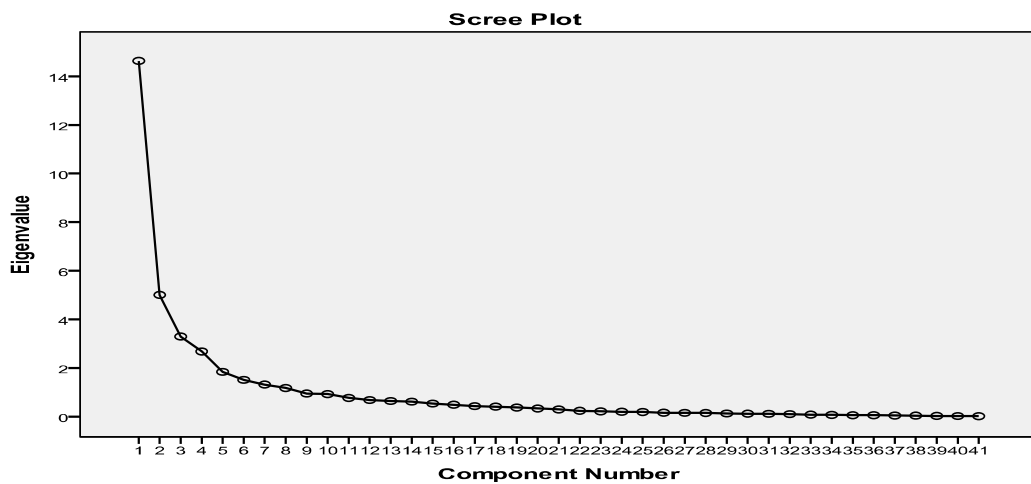
Ölçeğin her maddesinin uygunluğu uzmanlar tarafından 1-4 arasında (1: uygun değil; 2: Biraz uygun/ifadenin revizyonu gerekir; 3: Oldukça uygun, ancak ufak değişiklikler gerekir; 4: Çok uygun) puan verilerek değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede ölçek maddelerinin %80'inin en az 3 veya 4 puan alması beklenmektedir (Öksüz ve Malhan, 2005). Çalışmada 3 ve 4 puandan daha düşük puan alan maddeler tekrar gözden geçirilerek gerekli değişiklikler yapılmıştır. Son olarak, uzman görüş ve önerileri değerlendirilerek dil ve kapsam geçerliği sağlanan ölçeğin okunabilirlik ve anlaşılabilirliğini sınamak için 10 spor etkinliği izleyicisi ile pilot uygulama yapıldıktan sonra dil ve kapsam geçerliği onaylanmıştır.

Geçerlik Çalışması

Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin yapı geçerliğini saptamak için açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde ölçeğin Türkçe'ye çevrilmiş formundaki 42 madde ile başlanmıştır. Tavşancıl (2002), Yurdagül (2005) ve Büyüköztürk (2009)'e göre,

açıklayıcı faktör analizinde, örneklemden elde edilen verilerin yeterliğini belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi yapılmalıdır. KMO, bulunan değerler 1'e yaklaştıkça mükemmel, 0.50'nin altında ise kabul edilemeyeceğini göstermektedir (Sapnas, 2004). Verilerin temel bileşenler analizine uygunluğunu belirlemek için yapılan KMO değeri (81,2) çıkmıştır. Kulaksızloğlu ve ark., (2003) ile Aşkar ve Dönmez'in (2004) de belirttiği gibi bu değerler, örneklem büyüklüğünün ve elde edilen verilerin seçilen analiz için uygun ve yeterli olduğunu göstermiştir. Tavşancıl'a (2002) göre açıklayıcı faktör analizinde evrendeki dağılımın normal olması gerekmektedir. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediği ise Bartlett testi ile test edilmektedir. Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin verilerine yapılan Bartlett testi anlamlı (8462,528, df: 680, p: 0.00) çıkmıştır. Tavşancıl (2002)'a göre, KMO bütün soru grubunun genel olarak faktör analizine uygunluğunu ölçerken örnekleme yeterliliği ölçüsü (MSA) değeri her bir sorunun faktör analizine uygunluğunu ölçmektedir. MSA değeri 0.50'den az olması durumunda bu soru analizden çıkarılmalıdır. Yapılan analize göre, en küçük MSA değeri 0,43 bulunmuştur. MSA değeri 0,50'nin altında olan 1 soru ölçekten çıkarılmıştır. İşler durumunda bulunan 41 madde için tekrar faktör analizi işlemleri yapılmıştır. Faktör analizi işlemleri sonucunda ölçek kapsamında tutulan 41 maddelik ölçeğin özdeğerlerini gösteren çizgi grafiği Grafik 1'de verilmiştir.

Grafik 1: Özdeğer Çizgi Grafiği (Scree plot)

Grafik 1'de öz değerlere göre çizilen çizgi grafiği incelenecek olursa, faktör sayısının

8 ile 9 arasında bir değer olduğu görülmektedir. Bu nedenle faktör sayısının 8 olarak alınmasının uygun bir sayı olduğuna karar verilmiştir. İkinci analiz sonucunda KMO (82,5) Bartlett test ise 8144,834, df: 610, p: 0.00 şeklinde bulunmuştur. Yapılan açıklayıcı faktör analizi işlemlerindeki açıklanan toplam varyans ve ortak varyans değerleri incelendiğinde, analize alınan 41 maddenin özdeğeri 1'den büyük 8 faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu 8 faktör ölçek toplam varyansın yüzde 66.4'n açıklamaktadır. Ortak varyanslar (communalities) 0.47 ile 0.75 arasında değişmiştir.

Belirlenen faktör sayısı Mega Organizasyon Etkisi leği'nin de boyut sayısı ile aynıdır. Mega Organizasyon Etkisi leği'nin birbirinden ilişkisiz faktörlere ayrışması için çeşitli döndürme teknikleri denenmiş ve kolay yorumlanabilir sonuca Varimax dik döndürme tekniği ile ulaşılmıştır. Bir maddenin ölçekten çıkarılması için madde silinerek alfa katsayısındaki ve ölçek ortalamasındaki değişime bakılabilir zgven, 1995; Tekin, 1996; Turgut, 1997; Dağ, 2002). Belirtilen referanslar doğrultusunda, birden fazla faktör altında yer alan, faktör yük değeri 0.40'ın altında olan maddeler işleme alınmamıştır. Kalan maddeler tek tek ölçekten çıkarılarak yukarıda belirtilen işlemler tekrar edilmiştir. Geriye kalan 36 maddelik ölçeğin ortak varyansının 0,47 ile 0,75 arasında olduğu görülmüştür. Ayrıca, ölçeğin sekiz faktörde toplandığı ve toplam varyansın yüzde 63,5'ni açıkladığı saptanmıştır. Belirtilen 36 maddenin hangi faktörün altında yer aldığı ve madde yüklerini gösteren izelge Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Mega organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Faktör Sayısı ve Maddelerin Yük Değerleri

Sorular	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8
Şehrin yol durumunun gelişmesine katkı sağladı.	,68							
Yeni iş fırsatları oluşturuyor.	,77							
Şehrin ekonomik durumuna katkı sağlıyor.	,72							
Erzurum'un gelişmesine katkı sağlıyor.	,81							
Erzurum'a yatırım yapılmasına katkı sağlıyor.	,76							
Devlet gelirinin artışına katkı sağlıyor.	,80							
Erzurum halkının yaşam şartlarını geliştiriyor.	,75							
Şehrin güzelleşmesine katkı sağlıyor.		,66						
Alış veriş tesislerinin artışına katkı sağlıyor.		,71						
Sosyal etkinliklerin artışına katkı sağlıyor.		,65						
Temizlik tesislerinin artışına katkı sağlıyor.		,58						
Turistlere hizmet eden tesislerin artışını katkı sağlıyor		,60						
Şehrin altyapı gelişimini hızlandırdı.		,59						
Dünyanın Erzurum'dan haberdar olma fırsatını artırıyor.			,48					
Erzurum'un uluslararası imajını geliştiriyor.			,54					
Erzurum'un uluslararası tanıtımını kuvvetlendiriyor.			,61					
Erzurum'un diğer uluslarla uyumuna katkı sağlıyor.			,45					
Topluluk ruhunun kuvvetlenmesine katkı sağlıyor.			,51					
Gayrimenkuller ile ilgili spekülasyonlara sebep oldu.				,61				
Yaşam maliyetini arttırdı.				,55				
Expo (fuar) merkezlerinin yapımında vergi mükelleflerinin parası boşa harcandı.				,52				
Expo (fuar) merkezlerinin yapım maliyeti çok fazla oldu.				,56				

Sorular	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8
Kültürel değişime katkı sağlıyor.					,47			
Diğer kültürlerle deneyim fırsatı sağlıyor.					,50			
Yerel kültürel aktivitelerin gelişmesine katkı sağlıyor.					,59			
Diğer kültür ve toplumların daha iyi anlaşılmasını sağlıyor.					,52			
Ziyaretçiler çevreyi rahatsız etti						,66		
Trafik problemi arttı.						,59		
Doğal çevre ve manzara zarar gördü.						,71		
Yerel eko sitem zarar gördü.						,61		
Tarihi binaların onarılmasını katkı sağladı.							,65	
Yerel kültürün korunmasına katkı sağladı.							,63	
Doğal kaynakların korunmasına katkı sağladı.							,59	
Kültürel çatışma ortaya çıkarttı.								,56
Yerel halkın geleneksel yaşam stilini etkiledi.								,59
Yerel kültürün gelişimini etkiledi.								,60

* 0,40 altındaki maddeler dikkate alınmamıştır.

Tablo 2’de, ortaya çıkan faktörlerle özgün ölçeğin boyutları karşılaştırıldığında, birinci faktörün “ekonomik yararlar” boyutuyla, ikinci faktörün “turizm altyapısının gelişimi” boyutuyla, üçüncü faktörün “şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma” boyutuyla, dördüncü faktörün “ekonomik maliyetler” boyutuyla beşinci faktörün “kültürel değişim” boyutuyla, altıncı faktörün “sosyal ve çevresel problemler” boyutuyla, yedinci faktörün “çevresel ve kültürel koruma” boyutuyla, sekizinci faktörün “kültürel çatışma” boyutuyla uyduğu ve bu boyutlarla adlandırılabilen görülmüştür. Birden fazla faktör altında yer alan, faktör yük değeri 0.40’ın altında olan maddeler işleme alınmamıştır. Dolayısıyla, yapılan faktör analizi sonucu özgün ölçekte ekonomik yararlar, şehir imajı, ekonomik maliyetler boyutlarından bir ve sosyal ve çevresel problemler boyutundan üç soru çıkarılmıştır. Mega organizasyon Etkisi

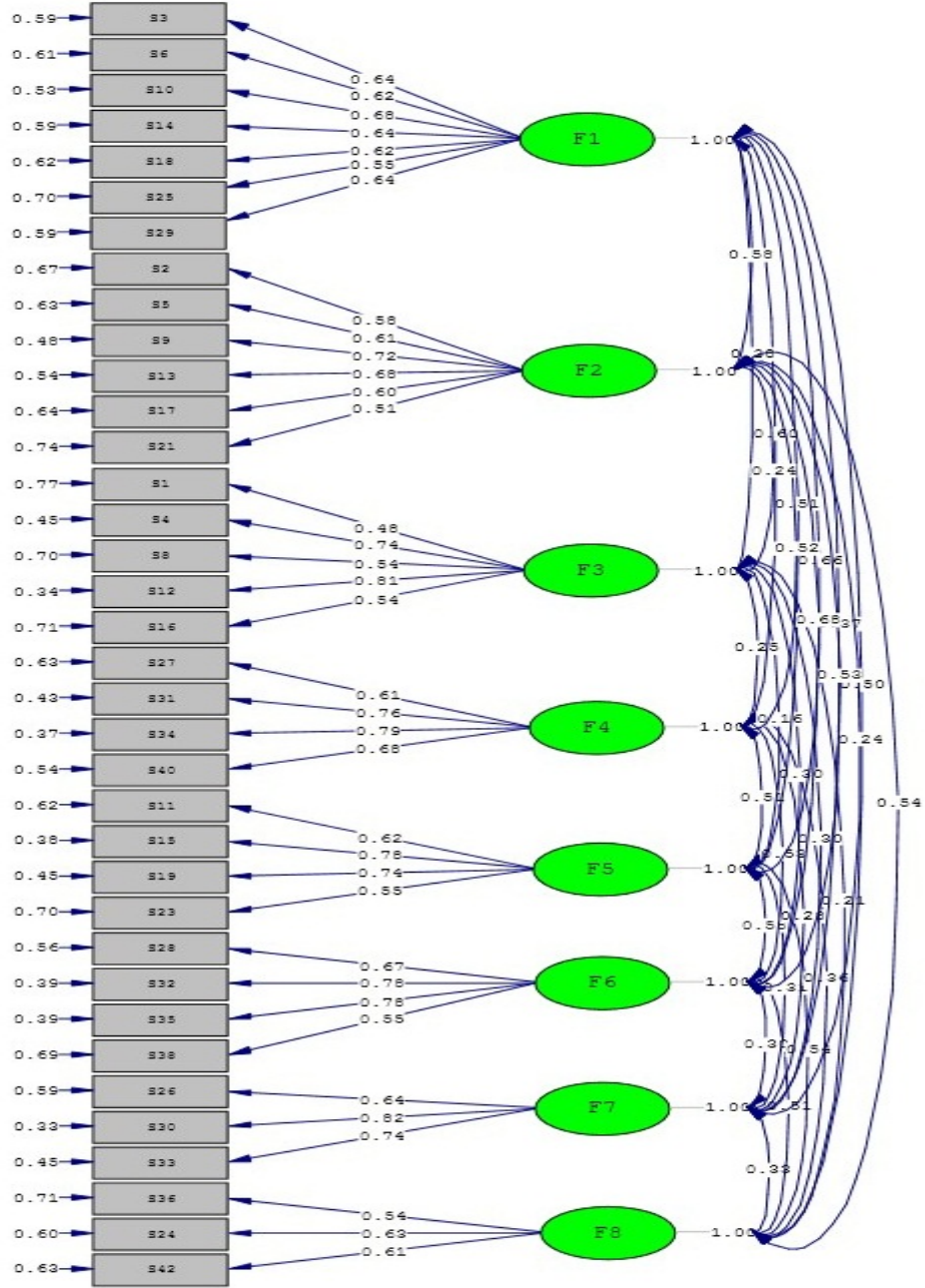
Ölçeği'nin 36 maddeli formunun geçerliği, alt boyut korelasyon bağıntısı ile de incelenerek korelasyon değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Boyutlarının Korelasyon Bağıntısı Değerleri (36 Madde)

BOYUTLAR	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ekonomik yararlar	-							
2. Turizm altyapısının gelişimi	,45**	-						
3. Şehir imajını geliştirme ve sağlama	,34**	,60**	-					
4. Ekonomik maliyetler	,37**	,43**	,48**	-				
5. Kültürel değişim	,36**	,36**	,35**	,43**	-			
6. Sosyal ve çevresel problemler	,60**	,51**	,47**	,64**	,58**	-		
7. Çevresel ve kültürel koruma	,33**	,38**	,42**	,55**	,61**	,56**	-	
8. Kültürel çatışma	,42**	,56**	,55**	,44**	,42**	,65**	,50**	-

Tablo 3'de görüldüğü gibi, boyutlar arasındaki korelasyonlar 0.33 ile 0.65 arasında değişmektedir. En düşük ilişki "ekonomik yararlar" ile "çevresel ve kültürel koruma" boyutları arasındadır (0.33). En yüksek ilişki ise "sosyal ve çevresel problemler" ile "kültürel çatışma" arasındadır (0,65). Tüm faktörlerde pozitif yönde orta düzeyde ilişki saptanmıştır. Boyutlar arasındaki korelasyonun orta düzeyde olması, boyutların birbirinden bağımsız olduğunu ve faktör yapısını desteklediğini, boyutlar arasında korelasyonun yüksek olması ise bu yapıların birbiri ile ilişkili olabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, boyutlar arası korelasyonların 0,65'in altında olması korelasyonun orta düzeyde olduğunu ve boy birbirinden bağımsız olduğunu göstermektedir. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda karar verilen sekiz boyutlu yapının doğruluğunun sınanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarını Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Mega Organizasyon Etkisi Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Yapısal eşitlik modelinde gözlenen verilerle teorik veriler arasındaki fark araştırılırken arada bir fark olmaması arzulanmaktadır. Dolayısıyla YEM’de sıfır hipotezinin kabul

edilmesi istenilmektedir. Bu nedenle geleneksel analizlerdekinin tersine, ki-kare değerinin anlamsız ve değer olarak küçük bir rakam çıkması arzulanmaktadır (Hair ve ark., 1998; Ayyıldız ve Cengiz, 2006). Ki-kare değerinin anlamlılık düzeyi ise p olasılığı ile gösterilmekte ve $p < 0,05$ ise modelin uyumunun kötü olduğuna işaret etmektedir. Bu durum “uyum eksikliği” (lack-of-fit) olarak adlandırılmaktadır (Aşkar ve Yurdugül, 2009). Yapısal eşitlik modellemesinde kullanılan indekslerden bazıları uyum iyiliğinin ölçüsü diğerleri ise uyum eksikliğinin ölçüsü olarak kullanılmaktadır. Uyum iyiliği indekslerine örnek olarak; uyum iyiliği indeksi, GFI, CFI, NFI ve NNFI sayılabilir. Bentler (1990), uyum iyiliği indekslerinden özellikle CFI ve NNFI değerlerinin 0,95’ten büyük olmasının model uyumunun çok iyi bir kanıtı olduğunu ifade etmektedir. Uyum eksikliği indekslerinden ise RMSEA, RMR ve SRMR indekslerinin önemli olduğunu ifade etmektedir. RMSEA’nın ise .05’in altında olması iyi bir uyum değerini, .08’in altında olması ise kabul edilebilir bir uyum iyiliği değerini ifade etmektedir (Şimşek, 2007). Browne ve Cudeck, (1993) özellikle RMSEA indeksinin 0,05 ve daha küçük bir değer olmasının model veri uyumunun bir kanıtı olduğunu ancak bu değer 0,08’e kadar esnetilebileceğini ifade etmektedir. Bununla birlikte NNFI, CFI ve RMSEA indeksleri örneklem genişliğinden en az etkilenen indeksler olarak rapor edilmiş (Anderson ve Gerbing, 1984; Marsh, Balla ve McDonald, 1988) olmasına karşın Coffman ve Millsap (2005) RMSEA indisinin veri-model uyumunu sağlam olarak kestirmede yetersiz kaldığı bulgusuna ulaşmışlardır. NFI, varsayılan modelin sıfır hipoteziyle olan uygunluğunu araştırır ve bulunan değer 0.90’ın üzerinde olması istenir ki, 1’e ne kadar yaklaşırsa o kadar fazla uyum iyiliğine sahip olmaktadır. NNFI’nin avantajı büyük örneklemelerden daha az etkilenen bir uyum indeksi olmasıdır (Jöreskog ve Sörbom, 1996; Kline, 2005; Schermelleh, Moosbrugger ve Müller, 2003). CFI, mevcut modelin uyumu ile örtük değişkenler arası korelasyonu ve kovaryansı yok sayan sıfır hipotez modelinin uyumunu karşılaştırmaktadır. CFI, 0-1 arası bir değer alır ve 1’e yaklaştıkça uyum iyiliğinin arttığını göstermektedir. CFI’nin kabul edilebilmesi için 0.90’ı aşması beklenmektedir. GFI, varsayılan modelce hesaplanan gözlenen değişkenler arasındaki genel kovaryans miktarını gösterir ve 0.90’ı aşması iyi bir model göstergesi olarak alınmaktadır. AGFI değeri de 0-1 arasında değişir ve 0.90’ı aşması beklenmektedir. (Ayyıldız ve Cengiz, 2006).

Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda; $\chi^2=375.45$, $df=149$, $p=.000 < .001$;

$\chi^2/df=2.6$; RMSEA, .055 (kabul edilebilir); NFI=.93 (kabul edilebilir); NNFI=.96(kabul edilebilir); CFI=.98 (iyi uyum); GFI=.94; (kabul edilebilir) AGFI=.89 (kabul edilebilir) olarak bulunmuştur. Sonuçlar doğrultusunda söz konusu maddelerin sekiz boyutlu yapıyla uyumlu olduğu söylenebilir.

Güvenirlilik Çalışması

Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin güvenirlik incelemesinde ölçeğin test-tekrar test, iç tutarlılık (cronbach alpha) ve madde toplam korelasyonu değerlendirmeleri yapılmıştır. Ölçeğin değişik zamanlarındaki yinelenmeli ölçümlerde benzer ölçüm değerlerini sağlama özelliği 20 gün ara ile yapılan test-tekrar test yöntemi ile değerlendirilmiştir. Test-tekrar test için yaklaşık 20-40 kişilik örneklem büyüklüğünün yeterli olacağı ifade edilmektedir (Öksüz ve Malhan 2005; Gözüm ve Aksayan 2003). Ölçeğin test-tekrar test güvenirliğini sınamak için, iki uygulamadan elde edilen veriler arasındaki tutarlılığın belirlenmesi amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda en düşük korelasyon değeri ,58 iken en yüksek korelasyon değeri ,88 olarak saptanmıştır. İki test arasındaki Pearson korelasyon katsayıları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Test Tekrar Test Pearson Korelasyon Katsayısı

MN	r	p	MN	r	p	MN	r	p	MN	r	p
1	,65	,00	11	,80	,00	21	,70	,00	31	,75	,00
2	,75	,00	12	,79	,00	22	,80	,00	32	,67	,00
3	,72	,00	13	,70	,00	23	,82	,00	33	,62	,00
4	,80	,00	14	,66	,00	24	,86	,00	34	,73	,00
5	,77	,00	15	,81	,00	25	,77	,00	35	,85	,00
6	,76	,00	16	,88	,00	26	,76	,00	36	,76	,00
7	,58	,00	17	,66	,00	27	,87	,00	37	,73	,00
8	,65	,00	18	,78	,00	28	,80	,00	38	,81	,00
9	,77	,00	19	,83	,00	29	,69	,00	39	,74	,00
10	,79	,00	20	,84	,00	30	,70	,00	40	,76	,00

İç tutarlılık katsayısı ne kadar yüksek olursa (>0.60), ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı maddelerden oluştuğu varsayılmaktadır. Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenilirliği, maddelerin benzeşiklik düzeyini ve maddelerin ölçmek istediği yapının ayrışıklığını belirleyen Cronbach's Alpha katsayısı 0,917 bulunmuştur. Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin 36 maddelik ölçek güvenilirlik değerleri aşağıda Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Boyut Güvenirlik Değerleri (36 Madde)

Boyutlar	α Değeri
1. Ekonomik yararlar	,901
2. Turizm altyapısının gelişimi	,887
3. Şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma	,874
4. Ekonomik maliyetler	,869
5. Kültürel değişim	,861
6. Sosyal ve çevresel problemler	,856
7. Çevresel ve kültürel koruma	,806
8. Kültürel çatışma	,789
Toplam alpha katsayısı:	,917

Tablo 3’de görüldüğü gibi, Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği’nin 36 maddelik formunun bütünü için iç tutarlık katsayısı 0,917’dir. Boyutların alpha katsayıları ise ,789 ile ,901 arasında değerler almıştır. Tutarlık derecesi güvenilirlik katsayısı 1’e yaklaştıkça yükselmekte, 0’a yaklaştıkça düşmektedir (Ergin, 1995; Özgüven, 1995; Tekin, 1996). Belirtilen referanslar doğrultusunda ölçeğin iç tutarlık güvenilirlik katsayıları iyi düzeyde bulunmuştur. Ölçek maddelerinin mega organizasyonların etkilerini belirlemek açısından kişileri ayırt etmedeki yeterliliğini belirlemek için madde-toplam korelasyonu analizi yapılmıştır. Ölçeğin en düşük madde toplam puan korelasyon değeri $r = 0.50$, en yüksek korelasyon değeri ise $r = 0.85$ olarak bulunmuştur. Önemlilik düzeyinin ise tüm maddelerde $p=0.00$ olduğu belirlenmiştir. Literatürde madde toplam korelasyon katsayısının 0.20 ve üzerinde olması ayrıca korelasyon değerlerinin ve önem düzeylerinin yeterli olması halinde maddenin iyi olduğunu, korelasyon değeri yükseldikçe maddenin etkililik derecesinin arttığı bildirilmektedir (Özgüven, 1995). Araştırmada korelasyon değeri 0.20’nin altında ve anlamsız olan madde olmadığı için ölçekten madde çıkarılmadan uygulanmıştır. Ölçek maddelerinin iç tutarlık güvenilirliği, madde-toplam korelasyonu ile incelenmiş ve kişilerin ölçeğin her bir maddesi ile ölçekten aldıkları puanlar arasındaki madde-toplam korelasyon katsayıları, ortalama, standart sapma ve standart hata bulguları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Ortalama, Standart Hata, Standart sapma ve Madde Toplam Korelasyonu Değerleri (36 Madde)

MN	N	X	SH	SS	r*	MN	N	X	SH	SS	r*
S1	412	4,01	0,06	0,39	,55	S19	412	3,85	0,06	0,78	,68
S2	412	3,42	0,05	1,35	,71	S20	412	4,65	0,08	0,84	,78
S3	412	3,85	0,05	0,36	,65	S21	412	3,53	0,07	0,66	,85
S4	412	3,68	0,06	0,21	,63	S22	412	3,78	0,04	0,78	,65
S5	412	4,23	0,08	0,33	,52	S23	412	4,65	0,06	0,80	,46
S6	412	4,24	0,05	0,21	,57	S24	412	3,42	0,04	1,23	,72
S7	412	3,45	0,06	1,06	,69	S25	412	4,79	0,06	0,85	,55
S8	412	3,41	0,06	1,28	,51	S26	412	3,53	0,07	1,28	,66
S9	412	4,45	0,07	0,91	,61	S27	412	4,26	0,08	1,22	,80
S10	412	3,56	0,06	1,26	,78	S28	412	4,48	0,08	0,76	,74
S11	412	3,96	0,05	0,12	,63	S29	412	3,42	0,02	0,63	,63
S12	412	4,01	0,06	1,05	,62	S30	412	3,36	0,06	0,85	,79
S13	412	4,45	0,07	1,01	,53	S31	412	4,89	0,08	0,64	,59
S14	412	4,26	0,08	0,53	,54	S32	412	3,49	0,07	0,76	,58
S15	412	3,58	0,07	1,08	,76	S33	412	3,99	0,06	0,79	,58
S16	412	4,36	0,05	0,79	,68	S34	412	4,44	0,05	0,75	,61
S17	412	4,11	0,07	1,21	,50	S35	412	4,61	0,04	1,06	,69
S18	412	4,36	0,07	0,92	,71	S36	412	3,75	0,08	0,07	,64

X: Ortalama

r: Madde toplam korelasyonu

SH: Standart hata

* Tüm maddeler 0.01 düzeyinde anlamlıdır

SS: Standart sapma

Tablo 4’de görüldüğü gibi, ölçeğin madde-toplam korelasyon katsayıları 0.50 ile 0.85 arasında değerler almıştır. Ölçeğin tüm maddelerinde pozitif ve anlamlı ($p<.01$) korelasyon bulunmuştur. Herhangi bir ölçme aracında, 0.20 üstü değer alan maddeler kabul edilebilir, 0.30 üstü değerler ise iyi düzeyde değerlendirilir. Ayrıca, kesin bir kural olmamakla birlikte, ölçme aracının toplanabilirlik özelliği için madde-toplam korelasyonlarının negatif olmaması beklenir (Özgüven, 1995; Turgut, 1997; Dağ, 2002). Yukarıda belirtilen referanslar doğrultusunda madde-toplam korelasyonlarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, Türk halkının mega organizasyonların etkilerine yönelik görüşlerini ve organizasyonun ev sahibi ülkeye ya da şehre ne gibi olumlu ve olumsuz katkı sağladığını belirlemek amacı ile Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği’nin Türkçe formunun dil eşdeğerliğinin, geçerliğinin ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek, 2011 Erzurum 25. Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının yerel seyircileri üzerinde uygulanmıştır. Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği’nin test tekrar test formu arasındaki dış tutarlılığını incelemek için yapılan Pearson korelasyon katsayısı bulguları, ölçeğin iki uygulaması arasındaki tutarlılığın kabul edilebilir düzeyde olduğu ve formlarda dil eşdeğerliğinin sağlandığı şeklinde yorumlanmıştır.

Türkçe ölçeğin yapı geçerliğini saptamak için yapılan faktör analizi sonucunda Varimax dik döndürme tekniği ile sekiz faktörlük ölçeğe ulaşılmıştır. Birinci faktörün “ekonomik yararlar” boyutuyla, ikinci faktörün “turizm altyapısının gelişimi” boyutuyla, üçüncü faktörün “şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma” boyutuyla, dördüncü faktörün “ekonomik maliyetler” boyutuyla beşinci faktörün “kültürel değişim” boyutuyla, altıncı faktörün “sosyal ve çevresel problemler” boyutuyla, yedinci faktörün “çevresel ve kültürel koruma” boyutuyla, sekizinci faktörün “kültürel çatışma” boyutuyla uyduğu ve bu boyutlarla adlandırılabilceği görülmüştür. Birden fazla faktör altında yer alan, faktör yük değeri 0.40’ın altında olan maddeler işleme alınmamıştır. Dolayısıyla, yapılan faktör analizi sonucu özgün ölçekte ekonomik yararlar, şehir imajı, sosyal ve çevresel problemler ve çevresel ve kültürel koruma olarak adlandırılan boyutlardan birer madde çıkarılmıştır.

Ekonomik yararlar, şehir imajı, sosyal ve çevresel problemler ve çevresel ve kültürel koruma ilgili maddelerin dağılımına yönelik anlamlı bir açıklama bulunmamakla birlikte, kültürel farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülebilir. Çalışmadaki faktör analizine göre ortaya çıkan faktörler özgün ölçekteki faktör yapısını desteklemektedir. Faktörlerin alpha değerleri 0.789 ile 0.901 arasında bulunmuştur. Ayrıca açıklayıcı faktör analizinden elde edilen yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile sınanmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda; $\chi^2=375.45$, $df=149$, $p=.000<.001$; $\chi^2/df=2.6$; RMSEA, .055 (kabul edilebilir); NFI=.93 (kabul edilebilir); NNFI=.96(kabul edilebilir); CFI=.98 (iyi uyum); GFI=.94; (kabul edilebilir) AGFI=.89 (kabul edilebilir) olarak bulunmuştur. Sonuçlar doğrultusunda söz konusu maddelerin sekiz boyutlu yapıyla uyumlu olduğu söylenebilir.

Türkçe ölçeğin uygulandığı bu çalışmada mega organizasyon etkisinin çok boyutluluğu desteklenmektedir. En düşük ilişki “ekonomik yararlar” ile “çevresel ve kültürel koruma” faktörleri arasındadır (0.33). En yüksek ilişki ise “sosyal ve çevresel problemler” ile “kültürel çatışma” arasındadır (0,65). Tüm faktörlerde pozitif yönde düşük ilişki saptanmıştır. Herhangi bir ölçme aracında, 0.20 üstü korelasyon değeri alan maddeler kabul edilebilir, 0.30 üstü değerler ise iyi düzeyde değerlendirilir. Ayrıca, kesin bir kural olmamakla birlikte, ölçek aracının toplanabilirlik özelliği için madde-toplam korelasyonlarının negatif olmaması beklenir (Özgüven, 1995; Turgut, 1997; Dağ, 2002). Buna göre, Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının da, diğer bir deyişle iç tutarlık değerlerinin de yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Türkçe ölçeğin güvenilirlik katsayıları, Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin mega organizasyon etkisinin çok boyutluluğunu güvenilir olarak ölçen bir ölçek olduğunu düşündürmektedir. Literatürde faktör analizi yapmak için gerekli olan örneklem sayısı konusunda farklı görüşlere rastlanılmaktadır. Örneğin, Tavşancıl (2002)'a göre örneklem büyüklüğü, değişken, yani madde sayısının en az beş katı, hatta 10 katı olmalıdır. Preacher ve MacCallum (2002) ise literatürde bu oranın 3 kat ile 10 kat arasında değiştiğini belirtmiştir. Comfrey ve Lee (1992)' nin 1000 kişilik veya daha fazla bir örneklem grubu ideal olandır, görüşü dikkate alındığında ise bu çalışmada ulaşılan katılımcı sayısının yeterli olmayacağı düşünülebilir. Bu açıdan Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin genellenebilirlik özelliğinin düşük olduğu söylenebilir (Karasar, 2005). Dolayısıyla, daha fazla kişiden oluşan ve çeşitli

organizasyonlar üzerinde yapılan araştırmalarla Türkiye'yi temsil eden bir örneklem grubu ile çalışılması sonucunda daha farklı bulgulara ulaşılabilir. Diğer yandan, Mega Organizasyon Etkisi leği'nin Türkçe formunun geçerliği ve güvenirliğine ilişkin kanıtlar sunulması açısından, yapılan araştırmayla ulaşılan bulguların farklı örneklem grupları ile ilgili yapılacak yeni araştırmalarla desteklenmesi önem arz etmektedir.

Bu araştırmada örneklem büyüklüğü, değişken, yani madde sayısının yaklaşık olarak on katıdır. Mega Organizasyon Etkisi leği'nin madde sayısı 36 iken, örneklem 412 seyirciden oluşmuştur. Belirtilen tüm referanslar dikkate alındığında bu araştırmadaki çalışma grubu sayısının yeterli olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda, Mega Organizasyon Etkisi leği'nin Türk dilinde ve kültüründe güvenirliğini ve geçerliğini belirlemeyi amaç edinen bu araştırmada, geçerli ve güvenilir bir lme aracına ulaşıldığı, dolayısıyla araştırmanın amacına ulaşıldığı sonucuna varılabilir.

KAYNAKÇA

Anderson, J., C., Gerbing, D., W., (1988). Structural equation Modeling in Practice: A Review and Recommended Two-step Approach. *Psychological Bulletin*, 103:411- 423, 1988.

Aşkar, P. ve Dönmez, O. (2004). Eğitim yazılımları geliştirme öz-yeterlik algısı leği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 3(6), 259-268.

Aşkar, P., ve Yurdugül, H., (2009). rtk Büyüme Modellerinin eğitim Araştırmalarında Kullanımı. *İlköğretim Online*, 8(2), 534-555.

Ayyıldız, H., ve Cengiz, E., (2006). Pazarlama Modellerinin Testinde Kullanılabilecek Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) zerine Kavramsal Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, C.11, S1, s.63-84, 2006.

Bek N, şimsek IE, Erel S, Yakut Y, Uygur F. (2009). Turkish version of impact on family scale: a study of reliability and validity. *Health Qual Life Outcomes*, 2(4)7:4.

Bentler, P.M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*,

107, 238–246.

Biçer T. (1994). Spor Yönetimi Organizasyonu, Ekonomik Birim Olarak Spor işletmeleri ve Uygulamadan Bir Örnek”, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve Organizasyon Anabilin Dalı Doktora Tezi*. İstanbul.

Büyüköztürk, Ş. (2009). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, s. 121-125, *Pegem Akademi*, Ankara.

Browne, M., W., & Cudeck, R., (1993). Alternative ways of assessing model fit”, In Bollen, K., and Long, S. (eds.), *Testing Structural Equation Models*. Sage, Beverly Hills, CA, 136–162.

Can, Y., Soyer F. ve Güven H. (2000). Spor Hizmetlerinde Verimliliği Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. Bildiriler. Cilt II. Sporda Psiko-Sosyal Alanlar, Spor Yönetim Bilimleri 1. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi 26-27 Mayıs*. Ankara.

Coffman, D., L., & Millsap, R., E., (2005). Evaluating latent growth curve models using individual fit statistics, *Structural Equation Modeling*, 13, 1–27, 2005.

Dağ, İ. (2002). Kontrol odağı ölçeği: Ölçek geliştirme, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 77-90.

Erefe İ. (2002). Hemşirelikte araştırma, ilke, süreç ve yöntemleri. Veri toplama araçlarının niteliği. *HEMAR-GE Yayın No 1, İstanbul: Odak Ofset*, 169-88.

Ergin, D.Y. (1995). Ölçeklerde geçerlik ve güvenilirlik. M.Ü. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7,125-148.

Eser E. (2006). Sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ölçeklerinin kültüre uyarlanması. *Sağlıkta Birikim Dergisi*, 1(2):6-8.

Fredline, E., and Faulkner, B. (2000). Host community reactions: a cluster analysis. *Annals of Tourism Research*, (27), 763-784.

Gözüm S, Aksayan S. (2003). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik

- özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5:3-14.
- Gündoğdu, C., S. Devecioğlu, (2008). Spor Hizmetlerinin Genel Ekonomi Çerçevesinde Görünümü. *Fırat Üniversitesi, Dogu Anadolu Bölgesi Arastırmaları Dergisi (DAUM)* Cilt: 6, Sayı:2, s.117-124, Subat, Elazığ.
- Hatcher, L. (1994). A step-by-step approach to using the SAS(R) system for factor analysis and structural equation modeling. *Cary, NC: SAS Institut., 1994.*
- Hair, J. F., Anderson, R. L., and Tatham,W. C. (1998). Multivariate data analysis with reading. *Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.* 1998
- Jeong, G.H. (1998). (1998). Residents' perceptions toward the tourism impacts of the '93 EXPO development on the city of Taejon. *Journal of Tourism Studies*, (18),153-173. 1998.
- Jie, Y. Yan, W. (2010). Developing a Mega Event Impact Scale”, *20i 0 2nd international Conference on Education Technology and Computer (ICETC)*, 305-307.
- Jöreskog, K., Sörbom, D., (1996). LISREL 8 : User’s Reference Guide”, s.11, 2nd ed. Lincolnwood, Scientific Software International.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, *Nobel Yayınları*. Ankara.
- Kim, S. S. and Petrick, J. F. (2005). Residents' perceptions on impacts of the FIFA2002 World Cup: the case of Seoul as a host city. *Tourism Management*, (26),25-38.
- Kim, H. Gursoy, D. and Lee, Sob.(2006). The impact of the 2002 World Cup on South Korea: comparisons of pre- and post-games. *Tourism Management*, (27), 86-96.
- Kline, R. B. (1998). Software Programs for Structural Equation Modeling: AMOS, EQS, and LISREL. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 16, 302-323.
- Kulaksızoğlu, A. Dilmaç, B. Ekşi, H. Otrar, M. (2003). Uyum ölçeği-üniversite formu'nun dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, (2) 3, 49-64.
- Marsh, H. W. Balla, J. R. & McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in confirmatory

factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103, 391–410, 1988.

Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric Theory*. s. 113-134, (2nd ed.) *New York: McGraw-Hill*.

Osborne, J.W. Costello, A.B. (2004). Sample size and subject to item ratio in principal components analysis. *Practical Assessment, Research Evaluation*. 9(11). Erişim Tarihi: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=9&n=11> 2004. (05-11-2010)

Öksüz E, Malhan S. (2005). Sağlığa bağlı yaşam kalitesi-kalimetri. *Başkent Üniversitesi, Ankara*.

Özmen, A. (2000). Uygulamalı araştırmalarda örnekleme yöntemleri. s.40, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir.

Özgüven, İ.E. (1994). *Psikolojik Testler*. s. 54-62, *Yeni Doğu Matbaası*. Ankara.

Preacher, K.J. MacCallum, R.C. (2002). Exploratory factor analysis in behavior genetics research: Factor recovery with small sample size. *Behavior Genetics*. 32 (2), 153-161.

Ritchie, J. (1984). Assessing the impact of hallmark events: conceptual and research issues. *Journal of Travel Research*, (22), 2-11.

Sapnas, K.G. (2004). Letters to the editor: Determining adequate sample size. *Journal of Nursing Scholarship*. 36(1), 4, Erişim Tarihi: from www.blackwell-synergy.com. (03-02-2011).

Schermelleh-Engel, K. ve Moosbrugger, H., (2003). Evaluating The Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, Vol:8 No:2, 23-74.

Şimşek, Ö., F., (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. s. 8-17, 55, *Ekinoks Basımevi*, Ankara, 2007.

Talimciler, A., (2002). Futbolun Metalaşması. *Toplum Bilim Futbol Özel Sayısı*, sayı 16, Ekim.

Tavşancıl, E. (2002). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. 48-55, *Nobel Yayın*

Dağıtım. Ankara.

Tekin, H. (1996). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. *Yargı yayınları*, Ankara: (17), 25-34.

Turgut, M. F. (1997). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları. s. 48-72, *Gül Yayınevi*.
Ankara:

Yurdağül H.(2005) Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. *In: XIV. Eğitim Bilimleri Kurultayı*; 28-30 Eylül, Pamukkale Üniversitesi, Denizli; 1-6. Erişim:
<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/PamukkaleBildiri.pdf>. (05-03-2011).